
Anecdolari de Tirant lo Blanc

Autor:

Data de publicació: 16-09-2017

En el Tirant lo Blanc hi ha algunes anècdotes no gaire habituals , difícils d'entendre des de l'actualitat. Aqueixes particularitats, recollides en el present anecdolari , permeten ser explicades i divulgades sense haver de llegir tota l'obra per a gaudir-ne.

La lectura comparada de les mateixes en algunes traduccions confirma la llengua de l'obra original.

Inici del Tirant lo Blanc.

Portada de la primera traducció castellana impresa.

En el Tirant lo Blanc hi ha algunes anècdotes no gaire habituals , difícils d'entendre des de l'actualitat. Aqueixes particularitats, recollides en el present anecdolari , permeten ser explicades i divulgades sense haver de llegir tota l'obra per a gaudir-ne.

La lectura comparada de les mateixes en algunes traduccions confirma la llengua de l'obra original.

Contingut

Guillem de Varoich
Personatge inspirat en el comtat de Warwick, a Anglaterra .

Orde de la Garrotera

Article principal: Orde de la Lligacama

L'Orde de la Lligacama és esmentada en el Tirant com a Orde de la Garrotera.

Magranes compostes

Les magranes compostes citades en l'obra eren una mena de ginys incendiaris, semblants a les granades modernes (en el format) i basades en el foc grec.[1][2]

La pólvora a l'Occident

Article principal: Història de les armes de foc

Relacionada amb el tema de les magranes compostes, hi ha la documentació sobre la pólvora.

c 1230. Liber Ignium ad Comburendos Hostes

1551. Julii Caesaris Scaligeri Exotericarum exercitationum liber XV, de subtilitate, ad Hieronymum Cardanum.[3]

1651.[4]

1677,[5]

1804.[6]

1893. Marcellin Berthelot.[7]

Les referències anteriors, quan expliquen fórmules de "foc grec" o de "pólvores explosives", esmenten un llibre català (no identificat) amb fórmules semblants. El text que es repeteix és el següent:

Versió originalVersió en català.

“Sub his Arabicis alia descriptio in Catalanica lingua...Salis petrae libras decem : salis ammoniaci uncias septem...”

"...Sota la precedent en llengua aràbiga, una altra descripció en llengua catalana... Salnitre deu lliures, sal amoniactal set unces..."

Arma anomenada "lauors de spinachs"

Article principal: Obriülls (arma)

«

Com lo Rey hermita féu vallejar lo seu camp e tramès a la Comtesa que li trametés dues botes de lauors de spinachs de coure

»

— Tirant lo Blanch: capítol XXIV[8]

En la traducció castellana: “Capítol XXIII. Como el rey ermitaño hizo fortalecer su real: y embio a la condesa que le embiase dos toneles de lauor de espinacas de cobre”. Pàgina 34/586.[9][10]

En la traducció italiana: “...mi voglia mandare due gran botte, le quali ha di Gulielmo di Varoich nella camera delle armi, le quali sono piene di lavoro de tribuli, e sono tutti di cupri...” (Cap. XXIII.Pàgina 34/586 de la referència adjunta.)[11]

Sabotatge amb una corda

Article principal: Corda

A l'obra esmentada hi ha una descripció realista i detallada d'una operació militar de sabotatge consistent en la destrucció d'una nau enemiga mitjançant una corda prima, una corda gruixuda (una "gúmena"[12]), un nedador expert i agosarat, un argue i altres. El relat indica de forma clara que una corda té dos caps.[13]

Estratagema amb ballestes

Article principal: Ballesta

Sabotatge de les nous d'unes ballestes.[2]

«

"E los mals crestians de genovesos, sabent la pràctica del Mestre de Rodes e de sa religió, ab consentiment de dos genovesos cavallers de l'orde, qui staven dins lo castell, los quals prengueren totes les nous de les ballestes e posaren-n'i d'altres que eren de sabó blanch e de formatge , per ço que en lo temps de la necessitat ajudar no se'n poguessen . E lo Mestre e tota sa religió no y agueren jamás pensat, ans certament los hagueren tots presos e morts"

»

— Tirant lo Blanch .

Sotsobrar

Article principal: Sotsobre

[14]

«
...Feu caure tres voltes a Tirant en terra, e tres voltes lo sotsobrà...
»

— Tirant, c. 60.

Xarxa protectora contra projectils

Un mariner protegeix una nau dels projectils enemics fabricant una xàvega, una mena de xarxa [15] amb cordes.

«
...féu-ne un filat a manera d'eixàvega que porten la palla; e del castell de popa fins a la proa, abraçant l'arbre, posà aquelles cordes e féu-les lligar alt, que los hòmens qui dins la nau combatien, aquelles cordes no els feien gens d'enuig a les armes, ans los restauraren d'ésser presos; car les canteres que los moros tiraven eren tantes e tan espesses que era una gran admiració de veure; e si aquella eixàvega de cordes no fos estada, tota la coberta de la nau fóra estada plena de pedres e de barres de ferro; e ab aquell artifici fon restaurada que jamás una pedra hi pogué entrar, ...
»

— Tirant lo Blanch . Capítol C.[16]

Referències

- ? Tomàs Martínez i Romero; Albert Hauf Un clàssic entre clàssics: sobre traduccions i recepcions de Sèneca a l'època medieval. Universitat de València, 1998, p. 167–. ISBN 978-84-7826-990-7.
- ? Anar a :2,0 2,1 Joanot Martorell. Tirant lo Blanc. Editorial Minimal, 23 juny 2014, p. 33–. ISBN 978-84-16196-47-0.
- ? Giulio Cesare Scaligero. Iulii Caesaris Scaligeri Exotericarum Exercitationum liber quintus decimus de Subtilitate ad Hieronymum Cardanum.... ex officina typographica Michaelis Vascosani, 1557, p. 1–.
- ? Grand Art D'Artillerie Par le Sieur Casimir Siemienowicz, Chevalier Litvanien. Lieutenant General de l'Artillerie dans le Royaume de Pologne Mise De Latin en François, par Pierre Noiset Macerien. Janssonius, 1651, p. 286–.
- ? Gaspar Schott; Andreas incisore Frölich; Josè Maria Fonseca de Evora P. Gasparis Schotti Regis-Curiani, e Societate Jesu,... Magia universalis naturae et artis, sive Recondita naturalium & artificialium rerum scientia,... Opus quadripartitum. Continet pars 1. Optica. 2. Acoustica. 3. Mathematica. 4. Physica...: P. Gasparis Scotti... Thaumaturgus physicus, sive Magiae universalis, naturae et artis pars quarta et ultima, in 8. libros digesta, quibus pleraque quae incryptographicis, pyrotechnicis, magneticis, sympathicis, ac antipathicis, medicis, divinatoriis, physiognomicis ac chiromanticis, est rarum,... summa varietate proponitur,... sumpt. Joh. Martini Schönwetteri, bibliopolae Francofurtensis, 1677, p. 120–.
- ? Marcus; La Porte Du Theil Liber ignium ad comburendos hostes, auctore Marco Graeco, ou Traité des feux, propres à détruire les ennemis. Delance et Lesueur, 1804, p. 17–.
- ? Essai sur la transmission de la science antique au moyen âge : doctrines et pratiques chimiques : traditions techniques. Per Berthelot, Marcellin. 1893. <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k57587281/f6.image.r=Marcellein+Berthelot+La+Chimie+au+Moyen+%C3%82ge.langFR>
- ? Tirant lo Blanch: Lauors de spinachs
- ? Joanot Martorell. Los Cinco libros d[el] esforçado [et] inuencible cauallero Tirante el Blanco de Roca Salada, Cauallero de la garrotera, el qual por su alta caualleria alca[n]ço a ser principe y cesar del imperio de Grecia. por Diego de Gumiel, 1511.
- ? Joannot Martorell; Martí J. de Galba; Martín de Riquer Tirante el blanco: versión castellana. Espasa-Calpe,

1974. ISBN 978-84-239-6847-3.

? Joanot Martorell; Lelio Manfredi Tirante il Bianco valorosissimo caualiere nel quale contiensi del principio della caualaria: del stato, & ufficio suo: dell'essamine, che debbe esser fatto al gentile, e generoso huomo, che dell'ordine di caualaria decorar si vuole: ... con la morte di Abrain Re, e signore della gran Canaria, e rotta delle sue genti. Di lingua spagnola nello idioma nostro per messer Lelio di Manfredi tradotto. Federico Torresano, 1538.

? GDLC. Gúmena.

? Tirant lo Blanc. capítol CVI.(català)

? Mariano Aguiló y Fúster; Pompeu Fabra; Manuel de Montoliú Aguiló: Volum 7. Lletres R a S. Institut d'Estudis Catalans, p. 320—. GGKEY:4LPGNQ67X0Q.

? GDLC. Xàvega.

? Tirant lo Blanc. Capítol 100. Pàgina 262/1169.